

ZWINE VHAŅWALI VHA MVELELE VHA DZHIISA ZWONE
MIBVUMO YA THEMBATSUVHA KHA TSHIVENĐA

NGA

ABEDNICO NYONI

NOMBORO: 11632747

ATIKILI INO YO ŅETSHEDZWA HU U ITELA U SWIKELELA
NGUDO YA MASTASI YA SAINTSI YA LUAMBO LWA
TSHIVENĐA KHA SENTHARA YA M.E.R MATHIVHA YA
NYAMBO DZA AFRIKA, VHUTSILA NA MVELELE KHA
MUHASHO MUTUKU WA TSHIVENĐA YUNIVESITHI YA
VENĐA.

MUFHAŅUSI: DOKOTELA VHO ŅETSHISAULU, N.C

MUTHUSI WAVHO: VHO TSHITHUKHE, S.A

UNIVEN LIBRARY

Library Item : 20152421

ŅWAHA: 2015

NDIMA YA U THOMA

1.1. MVULATSWINGA

Kha luambo lwa Tshivenda, thembatsuvha ndi mibvumo ya muambo ine ya buliwa fhethu huvhili nga tshifhinga tshithihi kana mibvumo ine ya thoma huñwe fhethu ha mubulo ya fhelela huñwe fhethu ha mubulo. Hu na muhumbulo we wa ḡa na vhañwali vha mvelele une wa ri mibvumo ya thembatsuvha ndi mibvumo ya pfalanyana kha luambo lwa Tshivenda. Zwo ralo ṡhōḡisiso ine ya khou itwa i ḡo vha yo ḡisendeka kha zwe vhañwali vha mvelele vha dzhiisa zwone mibvumo ya thembatsuvha izwo kale kha luambo lwa Tshivenda. Mibvumo ya thembatsuvha ndi w[w] na y[j] kha luambo lwa Tshivenda. Muṡhōḡisisi u ḡo sumbedza zwe vhañwali vha mvelele vha amba nga ha mubvumo wa w[w] na wa y[j], na zwine ṡhōḡisiso iyi ya ḡo dzhiisa zwone mibvumo iyi. Hu na ṡḡaḡo kha vhathu nga ha mibvumo ya thembatsuvha na pfalanyana kha luambo lwa Tshivenda. Itshi ndi tshone tshiitisi tshine tsha ita uri muṡhōḡisisi a kombetshedzee u ita ṡhōḡisiso iyi. Tshiñwe hafhu ndi tsha u ri, arali u tshi nga sedza kha dziñwe nyambo dzi ngaho Tshiisimane, hu wanala uri mubvumo wa w[w] na wa y[j] i dzhiwa sa pfalanyana ngauri i tshi bulwa i fana na pfalandoṡhe ya dovha hafhu ya dzhiwa sa themba. Nga u angaredza, izwi ndi zwine ṡhōḡisiso iyi yo ḡisendeka khazwo.

1.2. SIANGANE

U bva tsha kale u swika na ṡamusi, hu vhoneka hu na ṡḡaḡo khulu nga ha mubvumo wa w[w] na wa y[j]. Mibvumo iyi ya thembatsuvha w[w] na y[j] kha Tshivenda yo dzhiwa sa mibvumo ya pfalanyana. Tsumbo; Poulos (1990: 493), a tshi ṡalutshedza nga ha iyi mibvumo u ri;

These sounds are the so-called semivowels (y and w).